

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**Zúčtovací vztahy týkající se dodavatelsko
odběratelských vztahů určitého
podnikatelského subjektu a jejich zachycení
v účetnictví**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Marie Oubrechtová

Autor bakalářské práce: Tereza Sklářová

2008

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zúčtovací vztahy týkající se dodavatelsko odběratelských vztahů určitého podnikatelského subjektu a jejich zachycení v účetnictví“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění, literatury a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Českých Budějovicích dne 27. srpna 2008

.....
Tereza Sklářová

Děkuji touto cestou Ing. Marii Oubrechtové za odborné vedení při zpracování bakalářské práce. Současně chci poděkovat vedení podniku za poskytnutí informací a materiálů potřebných k vypracování praktické části této bakalářské práce.

OBSAH

Úvod.....	1
1. Metodický postup.....	2
<u>Teoretická část</u>	
2. Charakteristika zúčtovacích vztahů.....	3
3. Členění pohledávek a závazků.....	4
4. Účtování o pohledávkách.....	7
4.1. Pohledávky za odběrateli.....	8
4.2. Pohledávky z titulu poskytnutých záloh dodavatelům.....	11
4.3. Pohledávky spojené s použitím směnek.....	14
4.4. Ostatní pohledávky.....	17
5. Účtování o závazcích.....	17
5.1. Závazky vůči dodavatelům.....	19
5.2. Přijaté provozní zálohy.....	20
5.3. Závazky spojené s použitím směnek.....	23
6. Závazky a pohledávky v cizí měně.....	24
7. Časové rozlišení – přechodné účty aktiv a pasiv.....	26
<u>Praktická část</u>	
8. Charakteristika podnikatelského subjektu.....	29
9. Zúčtovací vztahy účetní jednotky.....	31
10. Pohledávky a závazky a jejich analytická evidence.....	31
10.1. Pohledávky.....	32
10.2. Závazky.....	33
11. Poskytnuté slevy.....	36
12. Přijaté a poskytnuté zálohy.....	37
13. Směnky k inkasu.....	42
14. Pohledávky v cizí měně.....	44
15. Časové rozlišení.....	45
16. Pohledávky a závazky.....	48
15.1. Rozvaha podniku XY s.r.o.....	48
15.2. Analýza pohledávek a závazků.....	50

Závěr.....	54
Summary.....	57
Přehled použité literatury.....	58
Přílohy.....	59

Úvod

Každý podnikatelský subjekt potřebuje pro své řízení a rozhodování informace. Jedním ze zdrojů, který tyto informace poskytuje, je účetnictví. Hlavním úkolem účetnictví je věrně zobrazit ekonomickou skutečnost účetní jednotky o majetku a zdrojích jeho krytí pro majitele podniku, banky, statistické úřady, finanční úřady, zákazníky, veřejnost apod. Na základě těchto informací plynoucích z účetnictví se mohou uživatelé rozhodovat, zda bude pro ně výhodné s touto společností spolupracovat.

Česká republika se momentálně nachází v období ekonomické expanze. Jako důsledkem této skutečnosti je fakt, že se zvyšuje poptávka po statcích a službách jako např. v oboru stavebnictví, s čímž úzce souvisí projekční činnost, kterou se společnost XY s.r.o. zabývá.

Se vstupem do Evropské unie se pro české podnikatele v oblasti projekční činnosti objevuje celá řada příležitostí, jelikož zahraniční firmy a fyzické osoby mají velký zájem o vypracování stavebních projektů právě od českých firem, zejména z důvodu cenových rozdílů.

Zúčtovací vztahy jsou jedna z nejdůležitějších oblastí podnikových financí. Soustředují se zde především účty, na kterých se odráží vztah účetní jednotky k vnějšímu světu formou pohledávek a závazků. Pohledávky a závazky představují významné složky aktiv a pasiv podniku, a proto jsou pro dodavatele a odběratele nejdůležitější částí účetnictví.

Cílem této bakalářské práce je vymezení problematiky dodavatelско odběratelských vztahů z pohledu provedení účetních operací, které účetní jednotka provádí pro účely vedení účetnictví.

Nejdůležitějším cílem této práce je zhodnotit pohledávky a závazky na základě získaných informací, provést analýzu účetních operací ve vybrané společnosti a navrhnout způsoby vymahatelnosti pohledávek, které jsou v tomto případě největší problematikou, kterou se společnost XY s.r.o. zabývá.

1. Metodický postup

Bakalářskou práci jsem rozdělila na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. Pro přehlednost jsou tyto dvě hlavní části dále rozděleny do několika samostatných kapitol, ve kterých se pojednává o jednotlivých problematikách v oblasti účetnictví, které účetní jednotka využívá pro své účely.

Podstatným krokem pro vypracování teoretické části bylo získat potřebné informace o účetnictví zúčtovacích vztahů. Jako cenný zdroj těchto informací mi posloužila zejména odborná literatura v oboru účetnictví a internet.

K dispozici mi byly poskytnuty veškeré podklady nezbytné pro vypracování této bakalářské práce jako např. účetní doklady, rozvaha, výkaz zisků a ztrát apod.

Důležitým úkolem teoretické části této práce je vymezení základních pojmů z oblasti pohledávek a závazků. Zaměřuje se na členění obchodních pohledávek a závazků, které lze dělit dle důležitých hledisek, a to dle doby splatnosti, místa vzniku a dle jednotlivých odběratelů a dodavatelů. Důležitou částí je také saldokonto u pohledávek a závazků, především jejich vykazování v rozvaze.

Další kapitoly jsou věnovány problematice účtování pohledávek a závazků z obchodního styku, kde je účetně zachycena faktura přijatá a vydaná, dále účtování přijatých a poskytnutých záloh, závazky a pohledávky spojené s použitím směnek nebo závazky a pohledávky vyplývající z obchodního styku se zahraničními partnery, a v neposlední řadě účtování časového rozlišení.

Praktická část je zaměřena zejména na analyzování konkrétních účetních případů dané účetní jednotky. Především se jedná o způsob účtování pohledávek a závazků, kde je účetně zachycena faktura přijatá a vydaná a účtování o DPH na vstupu a výstupu. V dalších kapitolách v praktické části této bakalářské práce se pojednává o praktické způsoby účtování, které účetní jednotka používá při účtování o přijatých a poskytnutých zálohách, pohledávkách a závazcích spojenými s použitím směnek, pohledávkách v cizí měně a časovém rozlišení.

Dále jsem se soustředila na analýzu aktiv a pasiv. Sestavila jsem rozvahu podniku, díky které můžeme zjistit stav majetku z hlediska složení a stav zdrojů z hlediska krytí majetku. Rozvaha je přehled aktiv a pasiv k určitému dni. Na základě analýzy pohledávek a závazků jsem vypracovala několik poměrových ukazatelů, které jsou nezbytné pro vypracování základní finanční analýzy podniku.

Závěr této práce je věnován komplexní analýze účtování o pohledávkách a závazcích z obchodních vztahů. Jsou zhodnoceny pohledávky a závazky a navrhnuty možné způsoby vymahatelnosti pohledávek.

2. Charakteristika zúčtovacích vztahů

Jednou z bezesporu nejdůležitějších oblastí podnikových financí je oblast zúčtovacích vztahů (pohledávky a závazky).¹

Zúčtovací vztahy obsahují pohledávky a závazky účetní jednotky většinou vně podniku. Pro jejich účtování je určena účtová třída 3 – *Zúčtovací vztahy*. Tato účtová třída obsahuje účty pro sledování všech pohledávek a krátkodobých závazků účetní jednotky, a to pohledávek a závazků z obchodního styku, tak i zúčtovacích vztahů vůči zaměstnancům, zdravotním pojišťovnám, správám sociálního zabezpečení, finančním úřadům i společníkům, účastníkům sdružení a podnikům ve skupině.

V rámci zúčtovacích vztahů se v podstatné míře respektuje zásada zákazu kompenzace. To znamená, že závazky a pohledávky z obchodních a vlastnických vztahů se sledují odděleně. Podle platné metodiky je třeba pohledávky a závazky důsledně oddělovat (ze zásady nelze např. kompenzovat závazky a pohledávky navzájem).²

---

¹ Ryneš, P.: Podvojný účetnictví a účetní závěrka. ANAG, Praha 2006, ISBN 80-7263-313-9

² Rubáková, V.: Účetnictví pro začátečníky. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3

3. Členění pohledávek a závazků

Základem pro členění pohledávek a závazků je jejich struktura a členění v rozvaze.

Pohledávky a závazky se člení zejména na:

- a) pohledávky a závazky z běžných obchodních vztahů, zejména
  - pohledávky a závazky k odběratelům a dodavatelům,
  - přijaté a poskytnuté zálohy,
- b) pohledávky a závazky v ovládaných a řízených společnostech a ve společnostech, ve kterých se uplatňuje podstatný vliv s výjimkou pohledávek a závazků z běžných obchodních vztahů, např. půjčky a úvěry,
- c) pohledávky a závazky k akcionářům, společníkům, členům družstva a ke sdružení bez právní subjektivity, např. pohledávky za upsaný a nesplacený vlastní kapitál,
- d) závazky, popř. pohledávky k zaměstnancům z titulu mezd, závazky a pohledávky ze sociálního a zdravotního zabezpečení,
- e) závazky, popř. pohledávky ke státu zejména z důvodů daní a poplatků,
- f) dohadné účty aktivní (pohledávky) a dohadné účty pasivní (závazky),
- g) jiné pohledávky a závazky
  - pohledávky a závazky z prodeje (nákupu) nebo nájmu podniku či jeho části,
  - pohledávky z náhrad mank a škod,
  - pohledávky a závazky z emitovaných dluhopisů,
  - pohledávky z nakoupených opcí a závazky z prodaných opcí,
- h) Odložená daňová pohledávka a odložený daňový závazek.³

---

³ Ryneš, P.: Podvojný účetnictví a účetní závěrka. ANAG, Praha 2006, ISBN 80-7263-313-9

3.1. Charakteristika účtových skupin 31 a 32

➤ účtová skupina 31 – pohľadávky

Jsou zde účty pro pohľadávky z obchodních vztahů, a to krátkodobé i dlouhodobé (v analytické evidenci je nutno sledovat odděleně pohľadávky s dobou splatnosti do 1 roku a nad 1 rok). Rozhodnutí, zda se jedná o pohľadávky dlouhodobé nebo krátkodobé, se provádí v okamžiku vzniku pohľadávky. Při změně charakteru pohľadávky se neprovádí přeúčtování mezi analytickými účty.

Výjimku ze zásady, že pohľadávky se účtují ve 31. skupině, tvoří tyto případy:

- a) zálohy zaplacené na investice – evidují se na účtech 051, 052 – *Poskytnuté zálohy na DHM a DNM*,
- b) zálohy na zásoby – účtová skupina 15 (účet 151),
- c) dlouhodobé půjčky (pohľadávky za osobou, které byla dlouhodobá půjčka poskytnuta) – evidují se na účtech 066 – *Půjčky podnikům* ve skupině 067 – *Ostatní půjčky*.

➤ účtová skupina 32

V této skupině jsou především účty pro krátkodobé závazky z obchodních vztahů, tedy krátkodobé závazky vůči dodavatelům (účet 321). O závazcích dlouhodobých (doba splatnosti je delší než 1 rok) se účtuje ve 4. účtové třídě.

3.2. Hlediska členění obchodních pohledávek a závazků

Obchodní pohľadávky a závazky lze členit podle těchto hledisek:

- a) podle doby splatnosti – na krátkodobé (sjednaná doba splatnosti do 1 roku) a dlouhodobé (nad 1 rok),
- b) podle místa vzniku na tuzemské a zahraniční,

- c) podle jednotlivých odběratelů a dodavatelů – toto hledisko je zajišťováno v podobě tzv. saldokonta.⁴

3.3. Saldokonto u pohledávek a závazků

Každá účetní jednotka musí mít přesnou evidenci o svých pohledávkách a závazcích. Proto vede k syntetickým účtům, na nichž tyto pohledávky a závazky sleduje, podrobnou analytickou evidenci. Podle počtu dokladů (přijatých a vydaných faktur, resp. dalších dokladů) je tato evidence organizována různým způsobem. Většinou se zřizuje pro každého dlužníka a věřitele samostatný analytický účet (konto), jehož zůstatek (saldo) udává výši pohledávky nebo dluhu. Soubor těchto analytických účtů nazýváme saldokonto.

U pohledávek a závazků se musí určit správně den uskutečnění účetního případu, např. u pohledávek za odběrateli je to den splnění dodávky.⁵

Doba splatnosti pohledávek a závazků není řešena právními předpisy, proto je nutná dohoda doby úhrady mezi obchodními partnery v obchodní smlouvě. Při nedodržení doby splatnosti vzniká dodavateli nárok na úrok z prodlení, a to na základě penalizační faktury.⁶

3.4. Vykazování pohledávek a závazků v rozvaze

V rozvaze se odděleně vykazují krátkodobé a dlouhodobé pohledávky a závazky podle faktické doby splatnosti. Pokud od data účetní závěrky do data splatnosti uplyne více než 365 dnů, vykazují se závazky nebo pohledávky jako dlouhodobé. Pro účely výkaznictví je nutno přetřídít dlouhodobé pohledávky a závazky vyúčtované na účtech účtové třídy 3 (pohledávky) a v účtových skupinách 46 a 47 (závazky), pokud faktická doba splatnosti je kratší než 1 rok, do rozvahových

---

⁴ Štohl, P., Klička, V.: Maturitní okruhy z účetnictví. Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2005

⁵ Štohl, P.: Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost. 2.díl, Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2007

⁶ Štohl, P., Klička, V.: Maturitní okruhy z účetnictví. Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2005

položek krátkodobých pohledávek a závazků. Dlouhodobé úvěry je pro účely vykázání nutno rozložit na část krátkodobou, splatnou do 1 roku, a část splátek úvěru splatné ve lhůtě přesahující jeden rok. Přetřídění musí zajistit vazbu mezi účty účtového rozvrhu a jednotlivými řádky výkazu rozvaha.⁷

4. Účtování o pohledávkách

Pohledávka představuje právo jedné osoby (nazývané věřitel) požadovat po druhé osobě (nazývané dlužník). Účetně je pohledávka majetkem věřitele, konkrétně oběžným aktivem účetní jednotky. O pohledávce je účtováno na základě faktur vydaných odběratelům. U pohledávek se při účtování nerozlišuje, zda se jedná o krátkodobou nebo dlouhodobou pohledávku. Přesto při sestavení účetní závěrky je nutné prověřit zbývající dobu splatnosti k rozvahovému dni a rozlišit pohledávky podle jejich doby splatnosti.

Pro ocenění pohledávek platí tato pravidla:

- při vzniku se oceňují jmenovitou hodnotou,
- při nabytí za úplatu nebo vkladem – pořizovací cenou,
- při vyjádření v cizí měně v přepočtu kurzem ČNB platným pro účetní jednotku (buď pevný, nebo denní kurz), a to ke dni uskutečnění účetního případu nebo ke dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka.

Pohledávky z obchodního styku

Pohledávky z obchodního styku zahrnují:

- pohledávky za odběrateli,
- pohledávky spojené s používáním směnek,
- pohledávky z titulu poskytnutých záloh dodavatelům,

---

⁷ Ryneš, P.: Podvojně účetnictví a účetní závěrka. ANAG, Praha 2006, ISBN 80-7263-313-9

- ostatní pohledávky.

4.1. Pohledávky za odběrateli

Pohledávky za odběrateli vznikají nejčastěji při dodání zboží či poskytnutí služby odběrateli. Pohledávka je obvykle uhrazena zaplacením požadované ceny. Při dodávkách většího rozsahu bývá požadována záloha před uskutečněním vlastní dodávky.⁸

Vydaná faktura představuje výnos účetní jednotky a vznik pohledávky za odběratelem. Plátcí DPH musí k prodejní ceně připočítat ještě DPH a zaúčtovat ji jako závazek vůči finančnímu úřadu.⁹

Ke změně ve výši pohledávek dochází formou reklamací (např. při nedodržení kvality). Jsou-li reklamace uznány za oprávněné, vystavuje dodavatel opravný doklad, který se nazývá dobropis. Tento doklad obsahuje stejné náležitosti jako vydaná faktura a uvádí se na něm číslo původního dokladu, ke kterému je dobropis vydán. Platí vždy zásada, že původní doklad spolu s dobropisem vyjadřují skutečné plnění.

Reklamace odběratele na vadu dodávky ve výši 900 Kč. Dodavatel uznal oprávněnost reklamace, vystavil dobropis a vrátil požadovanou částku odběrateli.

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Uznání reklamace – vydaný dobropis	-900 Kč	311	604
2.	Úhrada dobropisu – bankovní výpis	900 Kč	311	221

Účtovat o dobropisu lze na opačných stranách oproti dokladu, který je opravován. Doporučuje se účtovat na stejných stranách účtu zápornou částku, protože takto jsou odlišeny opravné doklady od ostatních účetních dokladů.¹⁰

⁸ Rubáková, V.: Účetnictví pro začátečníky. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3

⁹ Štohl, P., Klička, V.: Maturitní okruhy z účetnictví. Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2005

4.1.1. Faktura

Faktura je účet za provedenou práci nebo dodané zboží. Obvykle obsahuje popis toho, za co se má zaplatit, způsob platby a datum splatnosti. Pojem faktura jako takový není definován v žádném právním předpisu. Přesto je pojem faktura vžitý a používá se běžně v obchodním styku. Také náležitosti faktury jsou ustálené tak, aby vyhovovaly podmínkám různých zákonů. Náležitosti faktury nepřímo definují různé zákony.

Obchodní zákoník

V ustanovení § 13a se stanoví, že každý podnikatel je povinen na všech fakturách (ale také na objednávkách a obchodních dopisech) uvádět údaj o své firmě, jménu nebo názvu, sídle nebo místu podnikání a identifikačním čísle. Podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku jsou povinni uvádět také údaj o tomto zápisu včetně spisové značky, podnikatelé nezapsaní v obchodním rejstříku jsou povinni uvádět údaj o zápisu do jiné evidence, v níž jsou zapsáni (např. evidence živnostenského úřadu).

Zákon o účetnictví

Z pohledu zákona o účetnictví je faktura účetní doklad a vztahuje se na ní ustanovení § 11, který stanoví náležitosti účetních dokladů. Musí obsahovat:

- označení účetního dokladu,
- obsah účetního případu a jeho účastníky,
- peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,
- okamžik vyhotovení účetního dokladu,
- okamžik uskutečnění účetního případu, není-li shodný s okamžikem vyhotovení účetního dokladu,

---

¹⁰ Rubáková, V.: Účetnictví pro začátečníky. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3

- podpisový záznam podle § 33a odst. 4 zákona o účetnictví osoby odpovědné za účetní případ a podpisový záznam osoby odpovědné za jeho zaúčtování.¹¹

4.1.2. Účtování o DPH na výstupu

Plátce DPH vystavuje daňový doklad vždy, když má povinnost priznat daň. Tato povinnost vzniká plátcí v případech:

- dodání zboží nebo poskytnutí služby, zákon používá pojem zdanitelné plnění,
- přijetí platby za dodání zboží nebo poskytnutí služby předem.

Výše uvedené dva případy platí nezávisle na sobě. Kdykoliv plátce přijme zálohu na zdanitelné plnění, k datu přijetí částky mu vzniká povinnost vystavit daňový doklad, který přijatou částku rozdělí na cenu bez daně (základ daně) a daň. Při zdanitelném plnění je vystavena konečná faktura, na které je zdaněn rozdíl mezi konečnou cenou a zálohovými fakturami (daňovými doklady). Celková daň za uskutečněné zdanitelné plnění je rozdělena na zálohové faktury a konečnou fakturu.¹²

Dodavatel je plátcem DPH

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Firma C opravila automobil firmě D: - hodnota opravy - DPH 19% - výše pohledávky	10 000 Kč 1 900 Kč 11 900 Kč	311	602 343
2.	Firma C obdržela na svůj běžný účet úhradu za opravu automobilu	11 900 Kč	221	311

¹¹ www.wikipedia.org

¹² Rubáková, V.: Účetnictví pro začátečníky. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3

Pohledávky se účtují v okamžiku jejich vzniku, tzn. zpravidla při splnění dodávky vůči odběrateli. Formy plnění mohou být různé. Je nutno brát v úvahu zejména příslušná ustanovení.

4.2. Pohledávky z titulu poskytnutých záloh dodavatelům

V účtové třídě 3 se účtují jako pohledávky zálohy poskytnuté odběratelem na budoucí dodávky služeb. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek se účtují v účtové skupině 04 - *Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek*. Poskytnuté zálohy na zásoby se účtují v účtové třídě 1 - *Zásoby*. Ve směrné účtové osnově byla pro tyto zálohy zřízena nová účtová skupina 15 - *Poskytnuté zálohy na zásoby*.

Zálohy mohou být zaplacený na základě zálohových faktur vystavených dodavatelem nebo pouze na základě smlouvy uzavřené mezi dodavatelem a odběratelem. Podle vyhlášky se účtuje pouze o zaplacených zálohách. To znamená, že v okamžiku přijetí zálohové faktury od odběratele se tato zálohová faktura pouze evidenci zapíše do knihy přijatých faktur a do účetnictví se zaúčtuje až úhrada této zálohové faktury (MD 314 / Dal 221 nebo 211).

V účetní praxi existuje několik doporučených účetních postupů účtování o zálohách. Při jejich volbě je třeba zvážit vhodnost použité metody zejména s ohledem na charakter podnikatelské činnosti účetní jednotky, ale i na možnosti používaného softwaru.¹³

---

¹³ Fišerová, F.: *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. ANAG spol. s r.o., Jihlava 2007, ISBN 978-80- 7263-389-0

4.2.1. Účtování poskytnutých záloh u neplátce DPH

K zachycení zaplacených záloh na služby se používá účet 314 – *Poskytnuté provozní zálohy* (u záloh se používá 15. účtová skupina).

Došlá faktura se zaúčtuje obvyklým způsobem, přičemž se musí zaúčtovat (zrušit, odepsat) zaplacená záloha zápisem na straně Dal účtu 314 – *Poskytnuté provozní zálohy* se souvztažným zápisem na stranu Má dáti účtu 321 – *Dodavatelé*. Rozdíl mezi celkovou částkou faktury a zaplacenou zálohou se uhradí dodavateli.

4.2.2. Účtování poskytnutých záloh u plátce DPH

Účtování přijatých záloh u plátce DPH se bude účtovat na straně toho, kdo zálohu zaplatil. Z pohledu odběratele mohou nastat dvě varianty:

1. záloha bude poskytnuta v jiném měsíci, než bude uskutečněno zdanitelné plnění (dodavatel bude povinen vystavit daňový doklad již na zaplacenou zálohu)
2. záloha bude poskytnuta ve stejném měsíci, kdy bude uskutečněno zdanitelné plnění.¹⁴

Příklad u neplátce DPH

1. Podnikatel zaplatil zálohu na zpracování daňového přiznání	5 000 Kč
2. Vyúčtování (faktura) od daňového poradce – celková částka	6 000 Kč
- záloha	-5 000 Kč
- k úhradě	1 000 Kč
3. Doplatek byl proveden z BÚ	1 000 Kč

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Zaplacení zálohy	5 000 Kč	314	221

¹⁴ Štohl, P.: Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost. 2.díl, Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2007

2.	Faktura od daňového poradce	6 000 Kč	518	321
3.	Zúčtování zálohy	5 000 Kč	321	314
4.	Doplatek faktury	1 000 Kč	321	221

Příklad u plátce DPH

1. Podnikatel zaplatil zálohu na právní služby		11 900 Kč
2. Přijetí daňového dokladu od právníka		
- cena bez daně		10 000 Kč
- DPH 19%		1 900 Kč
3. Vyúčtování poskytnutých služeb		
celková cena	14 000 + 2 666	16 660 Kč
zaplacená záloha	- 10 000 – 1 900	-11 900 Kč
k úhradě		4 760 Kč

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Zaplacení zálohy	11 900 Kč	314	221
2.	Přijetí daňového dokladu	1 900 Kč	343	314
3.	Vyúčtování právních služeb	14 000 Kč 2 660 Kč	518 343	321
4.	Zaučtování poskytnuté zálohy	-10 000 Kč -1 900 Kč	314 343	321

*15

4.3. Pohledávky spojené s použitím směnek

Při dodávce zboží nebo poskytnutí služby odběrateli se může stát, že odběratel nemá hotovostní prostředky k zaplacení. Při použití směnky (např. vystavené odběratelem) se pohledávka za odběratelem změní na pohledávku směnečnou.

¹⁵ Štohl, P., Klička, V.: Maturitní okruhy z účetnictví. Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2005

Vystavená směnka je obvykle na vyšší částku, než je vydaná faktura a rozdíl představuje směnečný úrok.¹⁶

V současnosti se směnky stávají oblíbeným nástrojem používaným v obchodním platebním a platebním styku, tzn. směnky je možno používat k úhradě pohledávek a závazků.

Směnka jako používaný platební prostředek má řadu výhod, mimo jiné je to:

- obchodovatelnost směnky (možnost koupě a prodeje směnky, tzn., že majitel směnky může získat peníze před datem splatnosti směnky),
- snadná vymahatelnost směnečného dluhu (nezaplatí-li dlužník včas, může se majitel směnky domáhat u krajského obchodního soudu vydání směnečného platebního rozkazu),
- možnost vymáhat směnečnou částku na hlavních i vedlejších dlužnících,
- možnost eskontu směnky (tj. možnost získat od banky úvěr, za který se ručí směnkou).

4.3.1. Druhy směnek

Podle způsobu vystavení se rozdělují směnky na tyto druhy:

- **směnky vlastní** – kdy výstavcem směnky je dlužník (odběratel), který se sám zavazuje, že věřiteli (dodavateli) zaplatí určitou částku na směnce uvedenou. Směnečné prohlášení začíná slovy „Za tuto směnku zaplatím...“,
- **směnky cizí** – vznikají tak, že věřitel (dodavatel) vystaví směnku, ve které dá příkaz dlužníkovi (odběrateli), aby mu zaplatil příslušnou částku. Výstavce uvede ve směnce dlužníka jako směnečníka, tj. osobu, která má platit, a sebe uvede jako věřitele formulací „Zaplat'te za tuto směnku na řad můj vlastní.“. Takto vystavenou směnku předloží dodavatel odběrateli k tzv. akceptu

---

¹⁶ Rubáková, V.: Účetnictví pro začátečníky. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3

(přijetí), tedy k podpisu. Teprve podpisem na směnce se dlužník – směnečník zavazuje, že souhlasí s textem na směnce napsaným.

Směnečná částka může obsahovat:

- pouze dohodnutou cenu za dodávku výrobků, zboží nebo služby, v tom případě je smluvní cena zpravidla vyšší než při běžném placení, protože pohledávka bude uhrazena později,
- jednak smluvní cenu za výrobky, zboží nebo služby a jednak úrok, který je pro majitele směnky finančním výnosem.

4.3.2. Směnky k inkasu

Evidují se na účtu 256 – *Dluhové CP se splatností do 1 roku držené do splatnosti* (popř. 065) v hodnotě původní pohledávky. Na tomto účtu zůstanou až do uhrazení pohledávky dlužníkem.

K rozvahovému dni se musí doúčtovat ještě alikvotní úrokový výnos, tj. úrok připadající na běžné období.

Společnost vystavila fakturu za prodej výrobků ve výši 800 000 Kč. Odběratel za prodané výrobky bude hradit směnkou (akceptoval vydanou směnku společností znějící na částku 890 000 Kč (datum vystavení směnky je 1.2.2008, datum splatnosti 31.10.2008). Po skončení splatnosti byla směnka dlužníkem uhrazena.

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka v Kč	MD	D
1.	FAV za prodej výrobků	800 000 Kč	311	601
2.	Úhrada faktury směnkou	800 000 Kč	256/1	311

3.	Úrok za běžné období	90 000 Kč	256/2	662
4.	Úhrada směnky (včetně úroků)	890 000 Kč	221	
	původní hodnota	800 000 Kč		256/1
	úrok	90 000 Kč		256/2

4.3.3. Eskont směnek

Pokud majitel směnky potřebuje získat peněžní prostředky dříve, než je datum splatnosti směnky, může postoupit směnku bance (eskont). Jde tedy vlastně o odkoupení směnky bankou před dobou její splatnosti od majitele směnky. Banka nejprve provádí posouzení bonity (kvality) osob na směnce podepsaných (tedy zejména směnečníka a výstavce směnky). V případě, že se rozhodne směnku eskontovat, uzavírá s klientem zpravidla smlouvu o eskontu směnky, jejíž součástí je i „cena“, za kterou banka směnky kupuje. Rozdíl mezi touto cenou a nominální hodnotou směnky se nazývá diskont, který účetní jednotka účtuje do nákladů (účet 562 – Úroky).

Směnka z předchozího řešeného příkladu byla předložena bance k eskontu. Na účtu 256 je zaúčtována původní hodnota, tj. 800 000 Kč. Úroky nebyly na účtu 256 ještě zaúčtovány, proto je potřeba v rámci tohoto účetního případu zaúčtovat ještě úrokový výnos ve výši 90 000 Kč.

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Požizovací cena	800 000 Kč		256
	Směnečná hodnota	890 000 Kč	313	
	Úroky běžného období	90 000 Kč		662

*17

¹⁷ Štohl, P.: Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost. 2.díl. Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo

4.4. Ostatní pohledávky

Ostatní pohledávky z obchodního styku zúčtujeme na účet 315 – *Ostatní pohledávky*. Tento účet používáme hlavně v souvislosti s účtováním reklamačních nároků vůči dodavateli popř. vyjádření pohledávky u leasingu.¹⁸

5. Účtování o závazcích

Závazky představují povinnost dlužníka něco poskytnout, vykonat, něčeho se zdržet nebo něco strpět. V praxi převažuje povinnost peněžního dluhu, ale může se jednat i o jiný závazek. Důsledně vzato, mají obě strany smluvního vztahu postavení jak věřitele, tak i dlužníka. Jako příklad lze uvést dodání zboží:

Prodávající je současně:

- dlužníkem ve smyslu povinnosti dodat objednané zboží,
- věřitelem očekávajícím úhradu za dodané zboží.

Kupující je současně:

- věřitelem očekávajícím dodání objednaného zboží včas a v požadované kvalitě,
- dlužníkem, který je povinen za dodané zboží zaplatit.

Z účetního pohledu se považuje za věřitele prodávající s pohledávkou na úhradu dodaného zboží a za dlužníka kupující s povinností uhradit dodávku. V účetnictví se sledují ekonomicky snadno vyjádřitelné skutečnosti, které jsou vyjádřeny v penězích.

Závazky se dělí na dvě skupiny:

- závazky krátkodobé (předpoklad uhrazení do 1 roku),
- závazky dlouhodobé.

Při ocenění závazků se použije vždy jmenovitá hodnota bez ohledu na to, zda jde o vlastní závazek nebo závazek převzatý. Při ocenění závazků v cizí měně se použije aktuální kurz nebo pevný kurz účetní jednotky.¹⁹

Závazky z obchodního styku

Závazky z obchodního styku zahrnují:

- závazky vůči dodavatelům,
- přijaté zálohy od odběratelů,
- závazky spojené s používáním směn,
- ostatní závazky.²⁰

5.1. Závazky vůči dodavatelům

Závazky vůči dodavatelům se účtují ve prospěch účtu 321 - *Dodavatelé* a podle charakteru poskytnutého plnění se převážně účtují na vrub účtů účtovaných skupin:

04 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek,

11 – Materiál (pořízení materiálu, popř. materiál na skladě),

13 – Zboží (pořízení zboží, popř. zboží na skladě),

5 – Různé nákladové účtové skupiny, resp. účty,

34 – Zúčtování daní (zúčtování nároku na odpočet DPH na vstupu u plátce daně).

Účetním dokladem bývá externí účetní doklad, obvykle nazývaný faktura, daňový doklad, vrubopis, dobropis apod. O dobropisu, který snižuje závazek, lze účtovat buď na „opačných“ stranách oproti těm, které dobropis upravuje, nebo na původních stranách se znaménkem mínus. Peněžní úhrady závazků se účtují na vrub

---

¹⁹ Rubáková, V.: Účetnictví pro začátečníky. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3

²⁰ Štohl, P., Klička, V.: Maturitní okruhy z účetnictví. Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2005

účtu 321 - *Dodavatelé* a ve prospěch účtu 211 - *Pokladna*, popř. 221 - *Bankovní účet*.²¹

5.1.1. Účtování o DPH na vstupu

Na rozdíl od povinnosti plátce zvýšit své výstupy o daň z přidané hodnoty má plátce nárok či možnost odpočtu DPH na vstupu u „přijatých zdanitelných plnění“, který slouží k dosažení zisku firmy. Tento nárok na odpočet snižuje daňovou povinnost k DPH, závazek odvést vypočítanou daň. Doklady týkající se výstupů musí být zařazeny do zdaňovacích období podle povinnosti přiznat daň, naproti tomu doklady na vstupu mohou být nejdříve uplatněny v období podle data uskutečnění zdanitelného plnění nebo data povinnosti dodavatele přiznat daň.²²

5.2. Přijaté provozní zálohy

Na tomto účtu se účtuje závazek vzniklý přijetím peněžních prostředků od odběratelů na budoucí plnění. U pravidelně se opakujících plateb od uživatelů bytů a nebytových prostor lze účtovat i o přepisu záloh. Jedná se zejména o zálohy na služby spojené s užíváním bytů a nebytových prostor a nájemné či příspěvek vlastníka jednotky, které jsou vypořádávány (vyúčtovány) v příslušných časových obdobích.

V účetní praxi existuje několik doporučených účetních postupů účtování o zálohách. Při jejich volbě je třeba zvážit vhodnost použité metody zejména s ohledem na charakter podnikatelské činnosti účetní jednotky, ale i na možnosti používaného softwaru.²³

---

²¹ Fišerová, F.: *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. ANAG spol. s r.o., Jihlava 2007, ISBN 978-80-7263-389-0

²² Rubáková, V.: *Účetnictví pro začátečníky*. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3

²³ Fišerová, F.: *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. ANAG spol. s r.o., Jihlava 2007, ISBN 978-80-7263-389-0

5.2.1. Účtování přijatých záloh u neplátce DPH

Přijatá platba se zachycuje na účtu 324 – *Přijaté zálohy* (na straně Dal), a to až do doby jejich zúčtování.

Vydaná faktura je zaúčtována obvyklým způsobem (tj. MD účtu 311 - *Odběratelé* a Dal příslušného účtu tržeb), přičemž se převede přijatá záloha (zúčtuje se, tj. zruší se) na straně MD účtu 324 – *Přijaté zálohy* souvztažně na stranu Dal účtu 311 – *Odběratelé*. Rozdíl mezi přijatou zálohou a částkou faktury bude uhrazen odběratelem.

5.2.2. Účtování přijatých záloh u plátce DPH

Podle zákona o DPH je plátce povinen přiznat daň ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí platby, a to k tomu dni, který nastane dříve. Z toho vyplývá, že plátcí DPH mají povinnost odvádět DPH i z přijatých záloh, přestože ještě nedošlo k uskutečnění zdanitelného plnění (např. dodávky zboží, výrobků, služeb). Do 15 dnů od přijetí platby se musí vystavit daňový doklad, na základě kterého si druhá strana odečte DPH.²⁴

Firma (neplátce DPH) přijala zálohu od společnosti na prodej nábytku ve výši 15 000 Kč. Nábytek byl zákazníkovi dodán – s dodávkou byla předána i faktura, kde bylo vyúčtování prodeje: cena za nábytek 25 000 Kč, záloha 15 000 Kč, zbývá k úhradě 10 000 Kč. Doplatek uhrazen hotově.

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Přijatá záloha	15 000 Kč	221	324
2.	Faktura vystavená za prodej nábytku	25 000 Kč	311	601
3.	Zúčtování zálohy	15 000 Kč	324	311
4.	Doplatek od zákazníka	10 000 Kč	221	311

²⁴ Rubáková, V.: Účetnictví pro začátečníky. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3

Příklad u plátce DPH

12.4. Přijetí platby (zálohy) na prodej zboží – výpis z Bú	119 000 Kč
20.4. Vystavení daňového dokladu na přijatou platbu:	
cena bez daně	100 000 Kč
DPH 19 %	19 000 Kč
10.5. Faktura vystavená odběrateli za prodej zboží:	
celková cena zboží	$300\,000 + 57\,000 =$ 357 000 Kč
přijatá platba (tj. vyúčtování zálohy)	$-100\,000 - 19\,000 =$ -119 000 Kč
zbývá k úhradě	238 000 Kč

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Přijetí platby (zálohy)	119 000 Kč	221	324
2.	Vystavení daňového dokladu na přijatou platbu	19 000 Kč	324	343
3.	Faktura vystavená odběrateli:			
	Cena dodávky celkem bez daně	300 000 Kč		604
	DPH z dodávky	57 000 Kč	311	343
	Odečet přijaté zálohy (bez daně)	-100 000 Kč		324
	Odečet DPH ze zálohy	-19 000 Kč		343

Zdanitelné plnění je uskutečněno ve stejném měsíci jako přijatá platba

Zadání stejné jako v předchozím příkladě s jediným rozdílem – dodávka zboží byla uskutečněna a vyfakturována 28.4.

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Přijetí platby (zálohy)	119 000 Kč	221	324
2.	Faktura vystavená odběrateli:			
	Cena dodávky celkem bez daně	300 000 Kč	311	604
	DPH 19 %	57 000 Kč	311	343
	Zúčtování zálohy	119 000 Kč	324	311

*25

5.3. Závazky spojené s použitím směnek

5.3.1. Směnky k úhradě

Na tomto účtu se účtují krátkodobé směnky vlastní použité k úhradě obchodního závazku, popř. akceptované směnky cizí ve stejné funkci, tj. ve funkci platebního prostředku. Při dalších převodech směnky na dalšího majitele (indosament) je nutno závazek z ručení vyplývající ze směnečného práva sledovat na podrozvahových účtech (účtová skupina 75 až 79 – Podrozvahové účty) až do konečného proplacení směnky.

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
----	----------------	--------	----	---

²⁵ Štohl, P.: Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost. 2.díl, Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2007

1.	Přijatá faktura za zboží:			
	Dohodnutá cena zboží	100 000 Kč	131	
	DPH 19 %	19 000 Kč	343	
	Závazek k úhradě	119 000 Kč		321
2.	Úhrada závazku směnkou vlastní			
	Akceptace směnky	119 000 Kč	321	
	Směnečný úrok (4 % p.a.)	1 190 Kč	562	
	Směnečný závazek	120 190 Kč		322
3.	Úhrada směnky podle bankovního výpisu	120 190 Kč	322	221

* 26

6. Závazky a pohledávky v cizí měně

Při obchodním styku se zahraničím účtujeme o fakturách, na nichž je částka uvedena v cizí měně. V účetnictví musí být finanční ocenění uváděno v českých korunách. Pro přepočítání zahraniční měny na koruny lze použít:

- Směnný kurz devizového trhu vyhlášený ČNB ke dni uskutečnění účetního případu,
- Pevný kurz, který si stanoví účetní jednotka vnitřním předpisem a který je platný ke dni uskutečnění účetního případu.

Takto se oceňuje zúčtovací vztah v cizí měně ke dni uskutečnění účetního případu. Ke konci účetního období (tzn. ke dni sestavení účetní závěrky) se ocení zúčtovací vztah kurzem devizového trhu, který v každý pracovní den vyhláší ČNB. Stejným způsobem se ocení finanční prostředky, které vlastní účetní jednotka v cizích měnách.

²⁶ Fišerová, F.: Abeceda účetnictví pro podnikatele. ANAG spol. s r.o., Jihlava 2007, ISBN 978-80-7263-389-0

Příklad účetní jednotky, obchodující s USA. Účetní jednotka používá pevný kurs po celý rok, zvolená hodnota je 1 USD = 17,10 Kč. V průběhu roku přijala a uhradila fakturu, ke konci období přijala fakturu za nakoupené zboží a vystavila fakturu dodavateli z USA na poskytnuté služby. Obě tyto faktury nebyly k 31. 12. uhrazeny. Směnný kurz dle ČNB k 31. 12. byl 1 USD = 16,90 Kč.

1. faktura přijatá..... 60 000,- USD * 17,10 = 1 026 000 Kč
 2. faktura přijatá .....40 000,- USD * 17,10 = 684 000 Kč
 Faktura vydaná .....10 000,- USD * 17,10 = 171 000 Kč

Řešení:

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Nakoupené zboží – 20.8.	1 026 000 Kč	132	321
2.	Úhrada faktury – 30.8.	1 026 000 Kč	321	221
3.	Nakoupené zboží – 15.12.	684 000 Kč	132	321
4.	Poskytnuté služby – 18.12.	171 000 Kč	311	602
5.	Kurzový rozdíl z neuhrazené faktury přijaté (z 15.12.) – 31.12.	8 000 Kč	321	663
6.	Kurzový rozdíl z neuhrazené faktury vydané (z 18.12.) – 31.12.	2 000 Kč	563	311

Poznámky

Výpočet kurzového rozdílu k faktuře přijaté (zaúčtované 15.12.)

Závazek ke dni 15. 12.....(40 000 USD * 17,10).....684 000 Kč

Hodnota závazku ke dni 31.12.....(40 000 USD * 16,90) .....676 000 Kč

Snížení závazku vůči dodavateli .....8 000 Kč

Výpočet kurzového rozdílu k faktuře vydané (zaúčtované 18.12.)

Pohledávka ke dni 18.12..... (10 000 USD * 17,10).....171 000 Kč

Hodnota pohledávky ke dni 31.12...(10 000 USD * 16,90) ..... 169 000 Kč

Snížení pohledávky vůči obchodnímu partnerovi .....2 000 Kč

*27

7. Časové rozlišení – přechodné účty aktiv a pasiv

Na účtech účtové skupiny 38 se časově rozlišují náklady a výnosy v souvislosti s konkrétním titulem v určité známé výši, (účty 381 - *Náklady příštích období*, 382 - *Komplexní náklady příštích období*, 383 - *Výdaje příštích období*, 384 - *Výnosy příštích období*, 385 - *Příjmy příštích období*), jakož i v dohadné výši v souvislosti s konkrétním titulem (účty 388 - *Dohadné účty aktivní* a 389 - *Dohadné účty pasivní*), a sice mezi dvěma nebo více za sebou jdoucími účetními obdobími.

Časově rozlišovat nelze pokuty, penále, manka a škody.

7.1. Náklady příštích období (381)

Účtují se zde výdaje běžného účetního období, jež se týkají nákladů v příštích obdobích, a sice konkrétních jednotlivých účtů v účtové třídě 5, např. náklady na zařazení většího rozsahu drobného nehmotného nebo hmotného majetku do používání, nájemné placené předem.

---

²⁷ www.etext.czu.cz

Zúčtování nákladu příštích období na příslušný účet nákladů se provede v účetním období, s nímž časově rozlišené náklady věcně souvisejí, nejpozději však do čtyř let od zaúčtování nákladů na účet 381, s výjimkou nájemného a dalších případů vyplývajících ze smluv, resp. platných předpisů.

7.2. Komplexní náklady příštích období (382)

Účtují se zde náklady příštích období, jež se sledují ve vztahu k danému účelu, např. náklady na přípravu a záběh výkonů a náklady na výzkum a vývoj (pokud se časově rozlišují), náklady na dlouhodobou propagaci, náklady na předzásobení (na skladování). Zúčtování komplexních nákladů příštích období se provede v účetním období, s nímž časově rozlišené náklady věcně souvisejí, nejpozději však do čtyř let od zaúčtování nákladů na účet 382, s výjimkou případů vyplývajících ze smluv, resp. platných předpisů.

7.3. Výdaje příštích období (383)

Prostřednictvím tohoto účtu se vyúčtují náklady, které s běžným účetním obdobím souvisejí, avšak výdaj na ně nebyl dosud uskutečněn. Lze vyúčtovat pouze částky, u nichž je známo, že se v budoucích obdobích vynaloží na příslušný účel a v určité výši. Účtuje se zde např. nájemné placené pozadu, prémie a odměny placené po uplynutí roku.

7.4. Výnosy příštích období (384)

Účtují se zde příjmy v běžném účetním období, které věcně patří do výnosů v příštích obdobích, např. nájemné přijaté předem, částky přijatých paušálů předem na zajištění servisních služeb, přijaté předplatné. Vlastník rozvodného zařízení může časově rozlišovat po dobu nejdéle 20 let přijaté úhrady podle příslušného zákona za účelně vynaložené náklady spojené s připojením a se zajištěním požadovaného příkonu a v případě přeložek rozvodných zařízení za samostatné stavby s nimi

souvisejícími. Zúčtování výnosů příštích období se provede v období, s kterým věcně souvisí.

7.5. Příjmy příštích období (385)

Příjmy příštích období jsou částky účetní jednotkou nepřijaté (neinkasované), které časově a věcně souvisejí s výnosy běžného účetního období a nejsou zúčtovány přímo na účtech pohledávek vůči právnickým a fyzickým osobám. Jsou to zejména výnosové provize, provedené a odebrané dosud nevyúčtované práce a služby. Na účet 385 se účtuje se souvztažnými zápisy ve prospěch příslušných účtů v účtové třídě 6.

7.6. Dohadné účty aktivní (388)

Účtují se zde dohadné položky aktivní, které nelze vyúčtovat jako obvyklé pohledávky, přičemž výnos z těchto položek přísluší do daného účetního období, resp. je prokazatelně protipoložkou k vyúčtovaným nákladům. Jde např. o pohledávku za pojišťovnou v důsledku pojistných událostí v případech, kdy nebyla ještě poskytnuta pojistná náhrada a pojišťovna nepotvrdila ke konci rozvahového dne konečnou výši náhrady. Patří sem i výnosové úroky, které nebyly zahrnuty do bankovního vyúčtování za běžné účetní období, resp. toto bankovní vyúčtování bylo chybné, jakož i odhad poplatků z licencí nebo jiných majetkových práv, pokud není ještě známa výše poplatků. Výše uvedené případy se vyúčtují se souvztažným zápisem ve prospěch účtů *648 - Ostatní provozní výnosy*, *662 - Úroky*, *641 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku*.

7.7. Dohadné účty pasivní (389)

Účtují se zde dohadné položky pasivní, které nelze vyúčtovat jako obvyklý dluh, např. nevyfakturované dodávky. Účtují se sem i nákladové úroky, které nebyly zahrnuty do bankovního vyúčtování za dané účetní období, resp. toto bankovní vyúčtování je chybné, a závazek k úhradě z odpovědnosti za způsobenou škodu v

případech, kdy není možno ke konci rozvahového dne stanovit konečnou výši závazku, a to se souvztažným zápisem na vrub účtu 562 - *Úroky* a 548 - *Ostatní provozní náklady*, 549 - *Manka a škody*, popř. na vrub účtu nehmotného a hmotného majetku, resp. nákladů v případě nevyfakturovaných dodávek. Účtuje se zde i náhrada za nevybranou dovolenou, pokud bude proplacena v příštím roce. Účtuje se zde i poměrná část silniční daně při účtování v hospodářském roce.²⁸

Praktická část

8. Charakteristika podnikatelského subjektu

Praktická část je aplikována na společnosti, jejíž jméno nebude uváděno vzhledem k přání společnosti.

Hlavní náplní práce firmy XY s.r.o. je projektová, inženýrská a obchodní činnost. Společnost byla založena v roce 1991. V té době v ní pracovalo 7 zaměstnanců včetně 4 současných společníků. Dnes pracuje ve firmě 18 zaměstnanců, z toho 10 v projekci. Ateliér zajišťuje vlastními silami projekci v oboru části stavební a statické, topení, vodovodní, kanalizační a elektro. Ostatní profese řeší formou subdodávek. V počátcích převažovaly projekty zemědělských staveb, postupem času byla firma generálním projektantem staveb, jako jsou banky, provozní budovy, výrobní a skladové haly, hotely, bytové domy, pečovatelské domy, nemocnice a obchodní centra.

---

²⁸ www.business.center.cz

Činnosti, kterými se firma XY, s.r.o. v sekci projektové a inženýrské činnosti zabývá:

- získávání vstupních podkladů pro investiční záměr
- zpracování studie zájmového území a její projednání s úřady
- studie stavby
- dokumentace k územnímu řízení a její projednání s úřady včetně zajištění územního rozhodnutí
- dokumentace pro stavební povolení a její projednání s úřady včetně zajištění stavebního povolení
- dokumentace pro provedení stavby
- vypracování podkladů pro výběrové řízení dodavatele
- spolupráce při zadání realizace stavby dodavateli
- autorský dozor projektanta
- technický dozor investora
- spolupráce při kolaudaci stavby včetně zajištění kolaudačního rozhodnutí

Zajištěné subdodávky v oboru:

- architektonické studie a projekty interiéru, vzduchotechnika, rozpočty stavební části, výškopisné a polohopisné zaměření, geologický a radonový průzkum, zpracování studií zájmového území, další činnosti dle typu stavby

Příklady referenčních staveb

Provozní budovy Jihočeské plynárenské

Provozní budova a výrobní haly Greiner – Rakousko

Provozní Budova Vishay Electronic – Francie

Bytový dům u Trojice

Plovárna

Hypernova

Přístavba Globus

Další sekce, kterými se firma XY, s.r.o. zabývá:

Sekce dojící technologie – studie rekonstrukcí stájí dojnic, přípravné předprojektové práce, nabídkové řízení na dodávky dojících technologií včetně ukázek provozů doma i v zahraničí

Sekce planografie – velkoplošné kopie, skládání výkresů, kompletace projektové dokumentace

Sekce statiky a dynamiky staveb – externí spolupráce s dalšími projekčními ateliery při zpracování statické části projektové dokumentace, statické posudky staveb, soudně znalecké posudky, spolupráce s dodavatelskými firmami při zpracování dodavatelské dokumentace, návrhy statického zajištění během provádění rekonstrukce objektů, zpracování výrobní dokumentace konstrukcí železobetonových, ocelových a dalších typů.

9. Zúčtovací vztahy účetní jednotky

Při hospodaření firmy XY s.r.o. vznikají pohledávky a závazky. Zaměřila jsem se pouze na účtování vybraných účetních případů, které se týkají vztahů mezi odběrateli a dodavateli – faktura vystavená a přijatá, přijaté a poskytnuté zálohy, směnka k inkasu, pohledávky v cizí měně a časové rozlišení. Při jejich účtování se firma XY s.r.o. řídí vnitropodnikovou směrnicí. Pro přehlednost je nutné, aby podnik používal analytické účty. Pohledávky a závazky z obchodních vztahů jsou děleny dle místa dlužníka na tuzemské a zahraniční.

Při účtování o zúčtovacích vztazích používá účetní jednotka následující účty:

311 100 – *Pohledávky z obchodních vztahů v tuzemsku*

311 900 – *Pohledávky z obchodních vztahů zahraniční v cizí měně*

321 100 – *Závazky z obchodních vztahů v tuzemsku*

321 900 – *Závazky z obchodních vztahů zahraniční*

10. Pohledávky a závazky a jejich analytická evidence

Účetní jednotka XY s.r.o. se věnuje podnikání v oblasti poskytování služeb v oboru plánografie, statiky a projekční činnosti. Proto je účtování služeb věnována velká pozornost a pečlivost. Veškeré pohledávky jsou vedeny v podrobné analytické evidenci zejména z důvodu přehlednosti a usnadnění kontroly efektivního využití zdrojů.

10.1. Pohledávky

Při účtování pohledávek se účetní jednotka XY s.r.o. řídí vnitropodnikovou směrnicí, kterou si vytvořila pro své potřeby. Teoretickým postupům účtování a vymezení základních pojmů jsem věnovala kapitolu 3. Účtování o pohledávkách.

Účet 311 - *Odběratelé* používá účetní jednotka pro účtování pohledávek z obchodních vztahů. Neboť účetní jednotka poskytuje své služby jak v tuzemsku a zahraničí, tento účet rozlišuje analytickou evidencí na pohledávky z obchodních vztahů v tuzemsku a v zahraničí.

Účet	Název účtu
311 100	Pohledávky z obchodních vztahů v tuzemsku
311 900	Pohledávky z obchodních vztahů v zahraničí

Při účtování o pohledávkách účetní jednotka využívá také účtu 602 – *Tržby za služby*, který je analyticky rozlišen dle druhu poskytnuté služby následujícím způsobem:

Účet	Název účtu
602 200	Tržby za služby – plánografie
602 210	Tržby za služby – statika

Pohledávky za odběrateli vznikají v okamžiku, kdy společnost XY s.r.o. poskytuje služby v oblasti plánografie, statiky a projekce. Pohledávky jsou účtovány ve prospěch účtu 311 xxx – *Pohledávky z obchodních vztahů* a na vrub účtu 602 xxx – *Tržby za služby*.

10.2. Závazky

Při účtování o závazcích se účetní jednotka XY s.r.o. také řídí vnitropodnikovou směrnicí, kterou si vytvořila pro tyto případy. Teoretickým postupům účtování o závazcích a vymezení základních pojmů jsem věnovala kapitolu 4. Účtování o závazcích.

Závazky vůči dodavatelům nejčastěji vznikají za služby, které účetní jednotka poskytuje v rámci svého podnikání. Účty, které společnost XY s.r.o. využívá při účtování o závazcích, jsou analyticky rozlišeny obdobným způsobem jako pohledávky tj. dle místa poskytnutí služby a druhu přijaté služby.

Mezi nejčastější přijaté služby patří projektové subdodávky v oboru např. vzduchotechniky, rozpočtů stavebních částí, výškopisného a polohopisného zaměření, geologického a radonového průzkumu a dalších činností dle typu stavby. Podnik pro tyto služby, které úzce souvisí s projekční činností, používá účet 518 – *Služby*. Tento účet je veden ve velice podrobné analytické evidenci, proto v této práci uvádím pouze základní rozdělení dle užších skupin přijatých služeb.

Analytická evidence závazků lze rozdělit do 7 skupin, a to následujícím způsobem:

51x – Přijaté služby	
518 010 – 518 100	Pronájmy
518 110 – 518 180	Telefony, internet aj.

518 200 – 518 210	Reklama, propagace
518 250 – 518 300	Domény, servery, netová inzerce
518 350 – 518 750	Leasing
518 760 – 518 770	Ostatní služby
518 800	Subdodávky

Závazky účetní jednotka účtuje ve prospěch účtu 321 xxx – *Závazky z obchodních vztahů* a na vrub účtu 518 xxx – *Ostatní služby*.

10.3. Účtování o pohledávkách a závazcích

10.3.1. Účtování pohledávek

Konkrétní způsob účtování je možné ukázat na příkladu faktury vystavené za projektové práce, což představuje jednu z nejdůležitějších činností podniku. Jedná se o zpracování projektové dokumentace na Bytový dům s garážovými a parkovacími stáními. Celková fakturovaná částka je 476 000 Kč (cena včetně DPH).

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Faktura vystavena za projektové práce na Bytový dům			
	Cena bez DPH	400 000 Kč		602 230
	DPH 19%	76 000 Kč		343 100
	Cena včetně DPH	476 000 Kč	311 100	
2.	Úhrada faktury na bankovní účet	476 000 Kč	221 100	311 100

Použité účty	
602 230	Tržby za služby – projekce
343 100	DPH – 19 %
311 100	Pohledávky z obchodních vztahů v tuzemsku

10.3.2. Účtování závazků

Účtování závazků ve společnosti XY s.r.o. lze předvést na následujícím příkladu přijaté faktury za služby.

Firma XY, s.r.o. přijala fakturu za vypracování projektu na ústřední vytápění pro bytové domy od společnosti Retherm, s.r.o. Celková fakturovaná částka je 172 550 Kč (cena včetně DPH).

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Přijatá faktura za vypracování PD část – ústřední vytápění			
	Cena bez DPH	145 000 Kč	518 800	
	DPH 19%	27 550 Kč	343 100	
	Cena včetně DPH	172 550 Kč		321 100
2.	Úhrada faktury z bankovního účtu	172 550 Kč	321 100	221 100

Použité účty	
518 800	Služby - subdodávky
343 100	DPH – 19 %
321 100	Závazky z obchodních vztahů v tuzemsku
221 100	Bankovní účet v CZK

11. Poskytnuté slevy

Při poskytování služeb může firma XY, s.r.o. v některých případech poskytovat odběratelům slevy. Tyto slevy se poskytují pro stálé klienty a klienty velkých společností s nadstandardně nákladnými projekty. Výše slevy ve většině případů dosahuje výše až 5%.

Účetní jednotka tyto slevy účtuje jako klasické faktury vystavené, jejichž celková částka je snížena o poskytnuté slevy. Tyto slevy jsou smluvní a účetní jednotka nepoužívá žádný konkrétní účet pro jejich zaúčtování, částka na faktuře je již po slevě.

11.1. Účtování o poskytnutých slevách

Konkrétní způsob jakým účetní jednotka účtuje o poskytnutých slevách lze předvést na následujícím účetním případu účtování faktury vystavené za projekt obchodního centra. V tomto případě společnost XY s.r.o. poskytla slevu ve výši 5 %. Výše fakturované částky je 479 898 Kč (včetně DPH).

Projekt obchodního centra před slevou (cena bez DPH)	424 500 Kč
Sleva 5 %	21 225 Kč
Projekt po slevě	403 275 Kč
DPH 19%	76 623 Kč
Částka včetně DPH	479 898 Kč

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
----	----------------	--------	----	---

1.	Faktura vystavena za projektové práce obchodního centra			
	Cena bez DPH	403 275 Kč		602 230
	DPH 19%	76 623 Kč		343 100
	Cena včetně DPH	479 898 Kč	311 100	
2.	Úhrada faktury na bankovní účet	479 898 Kč	221 100	311 100

Použité účty	
602 230	Tržby za služby – projekce
343 100	DPH – 19 %
311 100	Pohledávky z obchodních vztahů v tuzemsku
221 100	Bankovní účet v CZK

12. Přijaté a poskytnuté zálohy

V oboru podnikání účetní jednotky jsou přijaté a poskytnuté zálohy běžnou praxí. Při zadání projektu se zákazník zavazuje zaplatit zálohu, která je ve výši počátečních výdajů společnosti XY s.r.o. na zahájení zpracování dané zakázky. Ve většině případů tato záloha je ve výši 10 – 20 %. Zákazník, který není ochoten zaplatit tuto zálohu je pro společnost nedůvěryhodný a zpracování zakázky pro tohoto klienta je velice rizikový. Proto je účetní jednotka XY s.r.o. ochotna spolupracovat za daných podmínek jen ve velmi výjimečných případech, např. s prověřenými klienty.

Zálohy, které účetní jednotka poskytuje svým dodavatelům, se stanovují obdobným způsobem jako zálohy přijaté.

12.1. Přijaté zálohy

Přijaté zálohy se vztahují ke zdanitelným příjmům firmy XY, s.r.o.. Jde o předem přijaté platby od odběratelů za služby. Přijetím zálohy vzniká závazek, který se eviduje a vyúčtuje při poskytnutí služby. Pokud by k dodání nakonec nedošlo, musela by být vrácena přijatá záloha a zdanitelné příjmy by byly sníženy o vrácenou zálohu.

Účetní jednotka při účtování o přijatých zálohách používá účet 324 – *Přijaté zálohy*, ke kterému vede analytickou evidenci dle místa spotřeby poskytnuté služby.

Účet	Název účtu
324 100	Přijaté zálohy z obchodních vztahů v tuzemsku
324 900	Přijaté zálohy z obchodních vztahů v zahraničí

12.2. Poskytnuté zálohy

Poskytnuté zálohy jsou výdajem v roce, kdy je společnost zaplatila. Jedná se o zálohy, které firma XY, s.r.o. poskytuje na budoucí dodávky služeb, jako je např. dodávka elektrické energie. Zálohy jsou placeny na základě zálohových faktur. Při přijetí zálohové faktury od odběratele firma tuto fakturu zapíše do přijatých faktur a zaúčtuje ji až po úhradě.

Účetní jednotka pro účtování poskytnutých záloh používá účet 314- *Poskytnuté zálohy*, který je analyticky rozlišen stejným způsobem jako zálohy přijaté, tj. dle místa poskytnutí služeb.

Účet	Název účtu
------	------------

314 100	Poskytnuté zálohy z obchodních vztahů v tuzemsku
314 900	Poskytnuté zálohy z obchodních vztahů v zahraničí

12.3. Účtování o poskytnutých a přijatých zálohách

12.3.1. Účtování o přijatých zálohách

Způsob účtování o přijatých zálohách, který účetní jednotka používá při účtování v této problematice, lze znázornit na následujícím příkladu zaúčtování zálohy přijaté za vypracování projektu od firmy Hochtief a.s. V tomto případě firma Hochtief a.s. byla ochotna uhradit zálohu ve výši až 50 % z celkové částky. Po dohodě s firmou XY s.r.o. byla stanovena záloha ve výši 1 000 000 Kč (cena včetně DPH).

Firma XY, s.r.o. přijala zálohu od společnosti Hochtief, a.s., které fakturovala smlouvu o dílo na projekt „Pavilon akutní medicíny a porodnice“. Firma Hochtief, a.s. poskytla zálohu ve výši 1 000 000 Kč (cena včetně DPH). Celková fakturovaná částka byla ve výši 2 594 200 Kč (cena včetně DPH).

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Přijetí zálohové platby	1 000 000 Kč	311 100	324 100
2.	Vystaven daňový doklad k zálohové platbě	840 400 Kč		324 100
	Cena bez DPH	159 600 Kč		343 100
	DPH 19%	1 000 000 Kč	324 100	
	Cena včetně DPH			
3.	Faktura vystavená odběrateli:			
	Cena bez DPH	2 180 165,68 Kč		602 230
	DPH 19%	414 034,32 Kč	311 100	343 100
	Odečet přijaté zálohy (bez daně)	-840 400 Kč		324 100
	Odečet DPH ze zálohy	-159 600 Kč		343 100

Použité účty	
311 100	Pohledávky z obchodních vztahů v tuzemsku
324 100	Přijaté zálohy v tuzemsku
343 100	DPH – 19 %
602 230	Tržby za služby – projekce

12.3.2. Účtování o poskytnutých zálohách

Forma účtování o poskytnutých zálohách, kterou účetní jednotka používá pro potřeby účtování v této problematice, lze předvést na následujícím příkladu účtování o poskytnutých zálohách na elektrickou energii od společnosti E-on.

Firma XY, s.r.o. platí zálohy za elektrickou energii na základě zálohových faktur vystavených společností E-on. Přijatá zálohová faktura je zaúčtována běžným způsobem. Zálohy na elektrickou energii jsou placeny měsíčně.

Zálohová platba za měsíc

Cena bez DPH	8 404 Kč
DPH	<u>1 596 Kč</u>
Celkem	10 000 Kč

Zálohová platba za rok

Cena bez DPH	$8\,404 * 12 = 100\,848$ Kč
DPH	$1\,596 * 12 = $ <u>19 152 Kč</u>
Celkem	120 000 Kč

Vyúčtování za rok:

Platba za měsíc

Cena bez DPH	15 127,2 Kč
DPH	<u>2 872,8 Kč</u>

Celkem 18 000,0 Kč

Celkem za rok

Cena bez DPH) 15 127,2 * 12 = 181 526,4 Kč

DPH 2 872,8 * 12 = 34 473,6 Kč

Celkem 216 000,0 Kč

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Poskytnutí zálohové platby	10 000 Kč	314 100	321 100
2.	Přijatý daňový doklad k zálohové platbě (měsíčně) Cena bez DPH DPH 19% Cena včetně DPH	8 404 Kč 1 596 Kč 10 000 Kč	314 100 343 100	314 100
3.	Přijatá faktura za rok: Cena bez DPH DPH 19% Odečet přijaté zálohy (bez daně) Odečet DPH ze zálohy	181 526,40 Kč 34 473,60 Kč -100 848,00 Kč -19 152,00 Kč	502 100 343 100 314 100 343 100	321 100

Použité účty	
314 100	Poskytnuté zálohy
321 100	Závazky z obchodních vztahů v tuzemsku
343 100	DPH – 19 %
502 100	Spotřeba energie

13. Směnky k inkasu

Firma XY s.r.o. způsob úhrady směnkou používá jen ve výjimečných případech. V běžné praxi preferuje úhradu na základě faktury vystavené. K vystavení směnky přistupuje pouze u velmi důvěryhodných klientů, kteří momentálně nedisponují požadovanou peněžní částkou. Přesto tento způsob úhrady je pro účetní jednotku velmi rizikový z důvodu ohrožení likvidity podniku a toto rozhodnutí je vždy velmi pečlivě zváženo. Při umožnění úhrady závazku směnkou účetní jednotka XY s.r.o. navyšuje pohledávku o smluvený úrok.

Při účtování o směnce k inkasu je účetní jednotkou používán účet 256 - *Dlužné cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti*. Tento účet není analyticky rozlišen.

Pro účely účtování o směnkách je pro účetní jednotku nezbytné účtovat o přijatých úrocích na specifický účet 662 – *Úroky*. Tento účet není také analyticky rozlišen.

13.1. Účtování směnky

Na konkrétním příkladu faktury vystavené lze znázornit účtování o směnkách účetní jednotkou XY s.r.o.

Firma XY, s.r.o. vystavila fakturu za zpracování technické dokumentace na projekt „Dostavba mléčné farmy“ Zemědělskému družstvu. Celková fakturovaná částka je 289 521,10 Kč (cena včetně DPH). Jelikož Zemědělské družstvo nemělo dostatek peněžních prostředků na úhradu závazků, domluvili se s firmou XY s.r.o., že tato faktura bude uhrazena směnkou. Zemědělské družstvo akceptovalo vydanou směnku společností XY s.r.o. znějící na částku 304 521,10 Kč. Směnka je splatná od data vystavení za 90 dnů.

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
----	----------------	--------	----	---

1.	Vystavena faktura za zpracování technické dokumentace na akci „Dostavba mléčné farmy“			
	Cena bez DPH	243 295,00 Kč		602 230
	DPH 19%	46 226,10 Kč		343 100
	Cena včetně DPH	289 521,10 Kč	311 100	
2.	Zemědělské družstvo uhradilo fakturu směnkou			
	Fakturovaná částka	289 521,10 Kč		311 100
	Úrok	15 000,00 Kč		662 100
	Nominální hodnota směnky	304 521,10 Kč	256 100	
3.	Úhrada směnky (včetně úroků)			
	Fakturovaná částka	289 521,10 Kč		256 100
	Úrok	15 000,00 Kč		256 100
	Nominální hodnota směnky	304 521,10 Kč	221 100	

Použité účty	
602 230	Tržby za služby – projekce
343 100	DPH – 19 %
311 100	Pohledávky z obchodních vztahů v tuzemsku
662 100	Úroky z běžných účtů
256 100	Směnky
221 100	Bankovní účet v CZK

14. Pohledávky v cizí měně

Účetní jednotka poskytuje své služby jak v tuzemsku, tak i v zahraničí, proto některé faktury jsou vystaveny a zaplacený v cizí měně. Jelikož dle českých účetních standardů není možné vést účetnictví v české i v cizí měně zároveň, účetní jednotka

je povinná tyto pohyby přepočítávat na českou měnu. Pro tyto účely společnost XY s.r.o. využívá pohyblivého kurzu dle ČNB.

V důsledku přepočítávání měn dochází ke kurzovým rozdílům u pohledávek a závazků, tj. kurzová ztráta nebo zisk. V případě vzniku kurzové ztráty využívá účetní jednotka účtu 563 – *Kurzové ztráty*. Jelikož jedinou zahraniční měnou, ve které uskutečňuje obchodní transakce, je euro, k účtu 563 – *Kurzové ztráty* není vedena analytická evidence. Při vzniku kurzového zisku využívá účetní jednotka účtu 663 – *Kurzové zisky*, který taktéž není analyticky členěn.

14.1. Účtování o kurzových rozdílech

Způsob, jakým účetní jednotka provádí účetní operace o kurzových rozdílech, je možné předvést na uvedeném příkladu faktury vystavené za zpracování projektové dokumentace.

Firma XY, s.r.o. vystavila fakturu zahraničnímu odběrateli za zpracování projektové dokumentace pro územní rozhodnutí na projekt „Rehabilitace – stavební úpravy bývalého objektu lékárny“. Faktura byla vystavena na částku EUR 15 219,83. Kurz k datu odeslání faktury byl Kč 25,020/EUR. Účetní jednotka pouze vystaví fakturu v částce bez daně, protože při poskytování služeb do zahraničí neúčtuje o dani z přidané hodnoty. Faktura byla do konce měsíce uhrazena v kurzu 23,895 Kč/EUR.

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Vystavená faktura za zpracování projektové dokumentace pro územní rozhodnutí na akci „Rehabilitace – stavební úpravy bývalého objektu lékárny“ (kurz 25,020 Kč/EUR)	15 219,83 EUR 380 800,15 Kč	311 900	602 230
2.	Úhrada vystavené faktury (kurz 23,895 Kč/EUR)	15 219,83 EUR 363 677,84 Kč	221 900	311 900
3.	Kurzový rozdíl	17 122,31 Kč	563 100	311 900

Použité účty	
311 900	Pohledávky z obchodních vztahů zahraniční v cizí měně
662 230	Tržby za služby – projekce
221 900	Bankovní účet v EUR
563 100	Kurzové ztráty

15. Časové rozlišení

Účetní jednotka využívá časového rozlišení vždy na přelomu účetního období, neboť je nutné Náklady, Výnosy, Příjmy a Výdaje zachytit do období, kterého se týkají. Teoretickému vymezení pojmů a základním způsobu účtování jsem věnovala kapitolu 6. Časové rozlišení.

Pro tyto účely využívá účetní jednotka následujících účtů:

- 381 – náklady příštích období
- 382 – kompletní náklady příštích období
- 383 – výdaje příštích období
- 384 – výnosy příštích období
- 385 – příjmy příštích období

Jako názornou ukázkou účtování o časovém rozlišení společnosti XY s.r.o. jsem zvolila dvě účetní operace (faktura přijata za reklamu a nákup dálkového ovládání na vrata).

Firma XY, s.r.o. přijala fakturu za reklamu v částce 24 000 Kč. Reklama byla uvedena v období od 1.5.2007 do 31.4.2008.

Rok 2007

Květen – prosinec.....2 000 * 8 = 16 000 Kč

Rok 2008

Leden – duben..... 2 000 * 4 = 8 000 Kč

Účtování v roce 2007

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Faktura přijata za reklamu	24 000 Kč	381 100	321 100
2.	Rozpouštění nákladů	16 000 Kč	518 200	381 100

Účtování v roce 2008

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Rozpouštění nákladů	8 000 Kč	518 200	381 100

Použité účty	
381 100	Náklady příštích období
321 100	Závazky z obchodních vztahů v tuzemsku
518 200	Služby za reklamu

Firma XY, s.r.o. v prosinci 2007 obdržel dodávku dálkového ovládání na vrata od společnosti DEXET, s.r.o., na kterou do konce roku nepřišla faktura. Podle zjištěných cen na internetu odhadla závazek na 790 Kč za kus. Celkem si objednali 6 kusů, celková cena tedy činí 4 740 Kč (cena bez DPH). V lednu 2008 jim došla faktura za dodávku ve výši 5 520 Kč (cena bez DPH), tzn. 920 Kč za kus.

Účtování v roce 2007

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	Nevyfakturovaná dodávka za dálkové ovládání	4 740 Kč	501 400	389 100

Účtování v roce 2008

Č.	Účetní operace	Částka	MD	D
1.	V lednu 2008 přišla faktura od dodavatele:			
	Cena bez DPH	5 520,00 Kč	389 100	
	DPH 19%	1 048,80 Kč	343 100	
	Cena včetně DPH	6 568,80 Kč		321 100
2.	Rozdíl mezi odhadnutou cenou a vyfakturovanou částkou	780 Kč	501 400	389 100

Použité účty	
389 100	Dohadné účty pasivní
343 100	DPH – 19 %
321 100	Závazky z obchodních vztahů v tuzemsku
501 400	Spotřeba HIM do 20 000 Kč

16. Pohledávky a závazky

16.1. Rozvaha firmy XY s.r.o.

Pohledávky a závazky můžeme nejlépe vidět v rozvaze účetní jednotky. V rozvaze je v penězích vyjádřen majetek podniku a jeho zdroje financování. Podle toho můžeme zhodnotit finanční situaci podniku.

Abychom analyzovali jednotlivé položky aktiv a pasiv, uděláme podíl jednotlivých aktiv a pasiv na celkových. Z těchto propočtů zjistíme, v jaké procentní části firma investovala svůj kapitál do jednotlivých položek aktiv, a na druhou stranu zjistíme, z jakých zdrojů financovala tyto aktiva.

Každý podnik musí získat finanční zdroje na to, aby mohl financovat potřebná aktiva. Když má podnik příliš mnoho aktiv, je jeho úrokové zatížení příliš velké a zisk je stlačován úrokovým břemenem. Na druhé straně, pokud má podnik příliš málo aktiv, musí se vzdát mnoha potenciálně výhodných podnikatelských příležitostí.

Podnik používá k financování svých aktiv zdroje vlastní nebo zdroje cizí. Pokud bude mít podnik vyšší zadluženost, zvyšuje riziko finanční nestability podniku. Aby došlo k finanční stabilitě a výnosnosti podniku, měl by se snažit najít optimální poměr mezi financováním z vlastních a cizích zdrojů, což ale není u každého podniku stejné.

	Aktiva	Částka netto v tis.Kč	% podíl
	AKTIVA CELKEM	8 853,--	100 %
B.	Dlouhodobý majetek	1 831,--	20,68 %
B.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	314,--	3,55 %
B.I.3.	Software	314,--	3,55 %
B.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	1 517,--	17,13 %
B.II.3.	Samost. Movité věci a soubory movitých věcí	1 300,--	14,68 %
B.II.6.	Jiný dlouhodobý hmotný majetek	162,--	1,83 %
B.II.7.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	55,--	0,62 %
C.	Oběžná aktiva	6 630,--	74,89 %
C.II.	Dlouhodobé pohledávky	34,--	0,38 %
C.II.7.	Jiné pohledávky	34,--	0,38 %
C.III.	Krátkodobé pohledávky	4 966,--	56,10 %
C.III.1.	Pohledávky z obchodních vztahů	4 502,--	50,86 %
C.III.7.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	437,--	4,94 %
C.III.8.	Dohadné účty aktivní	16,--	0,18 %
C.III.9.	Jiné pohledávky	11,--	0,12 %
C.IV.	Krátkodobý finanční majetek	1 630,--	18,41 %
C.IV.1.	Peníze	71,--	0,80 %
C.IV.2.	Účty v bankách	1 559,--	17,61 %
D.I.	Časové rozlišení	392,--	4,43 %
D.I.1.	Náklady příštích období	392,--	4,43 %

	Pasiva	částka netto v tis.Kč	% podíl
	PASIVA CELKEM	8 853,--	100 %
A.	Vlastní kapitál	966,--	10,91 %
A.I.	Základní kapitál	2 000,--	22,59 %
A.I.1.	Základní kapitál	2 000,--	22,59 %
A.III.	Rezervní fondy, neděl. fond a ost. f. ze zisku	427,--	4,82 %
A.III.1.	Zákonný rezervní fond / Nedělitelný fond	427,--	4,82 %
A.IV.	Výsledek hospodaření minulých let	-2 243,--	-25,33 %
A.IV.2.	Neuhrazená ztráta minulých let	-2 243,--	-25,33 %
A.V.	Výsledek hospodaření běžného účet. období	782,--	8,83 %
B.	Cizí zdroje	7 860,--	88,78 %
B.III.	Krátkodobé závazky	1 818,--	20,53 %
B.III.1.	Závazky z obchodních vztahů	527,--	5,95 %
B.III.5.	Závazky k zaměstnancům	397,--	4,48 %
B.III.6.	Závazky za soc. zabez. zdravotního pojištění	221,--	2,50 %
B.III.7.	Stát – daňové závazky a dotace	471,--	5,32 %
B.III.10.	Dohadné účty pasivní	202,--	2,28 %
B.IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	6 042,--	68,25 %
B.IV.1.	Bankovní úvěry dlouhodobé	5 000,--	56,48 %
B.IV.2.	Krátkodobé bankovní úvěry	1 042,--	11,77 %
C.I.	Časové rozlišení	27,--	0,31 %
C.I.1.	Výdaje příštích období	27,--	0,31 %

16.2. Analýza pohledávek a závazků

Pomocí analýzy pohledávek a závazků zjistíme podíly jednotlivých druhů krátkodobých pohledávek na oběžných aktivech a na krátkodobých pohledávkách, dále zjistíme podíly jednotlivých závazků na cizích zdrojích a na krátkodobých závazcích. I když každá firma má určité množství pohledávek a závazků, nás budou zajímat pouze z obchodního styku.

Vzorce pro analýzu pohledávek

Ukazatel	Použité údaje z rozvahy
Podíl krátk. pohledávek na oběžných aktivech	$(R - C.III, \text{ř.47}) / (R - C., \text{ř.31})$
Podíl pohl. z obch. vztahů na oběž. aktivech	$(R - C.III.1., \text{ř.48}) / (R - C., \text{ř.31})$

Podíl krát. posk. záloh na oběžných aktivech	(R – C.III.7., ř.54) / (R – C., ř.31)
Podíl dohad. účtů aktivních na oběž. aktivech	(R – C.III.8., ř.55) / (R – C., ř.31)
Podíl jiných pohledávek na oběžných aktivech	(R – C.III.9., ř.56) / (R – C., ř.31)
Podíl pohl. z obch. vztahů na krátk. pohl.	(R – C.III.1., ř.48) / (R – C.III, ř.47)
Podíl krát. poskyt. záloh na krátk. pohl.	(R – C.III.7., ř.54) / (R – C.III, ř.47)
Podíl dohad. účtů aktivních na krátk. pohl.	(R – C.III.8., ř.55) / (R – C.III, ř.47)
Podíl jiných pohledávek na krátk. pohl.	(R – C.III.9., ř.56) / (R – C.III, ř.47)

Vzorce pro analýzu závazků

Ukazatel	Použité údaje z rozvahy
Podíl krátk. závazků na cizích zdrojích	(R – B.III, ř.101) / (R – B., ř.84)
Podíl závazků z obch. vztahů na cizích zdr.	(R – B.III.1., ř.102) / (R – B., ř.84)
Podíl závazků k zam-cům na cizích zdr.	(R – B.III.5., ř.106) / (R – B., ř.84)
Podíl záv. na zdr. a soc. poj. na cizích zdr.	(R – B.III.6., ř.107) / (R – B., ř.84)
Podíl daňových závazků na cizích zdrojích	(R – B.III.7., ř.108) / (R – B., ř.84)
Podíl dohad. účtů pasivních na cizích zdr.	(R – B.III.10., ř.111) / (R – B., ř.84)
Podíl závaz. z obch. vztahů na krátk. záv.	(R – B.III.1., ř.102) / (R – B.III., ř.101)
Podíl závaz. k zaměst. na krátk. záv.	(R – B.III.5., ř.106) / (R – B.III., ř.101)
Podíl záv. na zdr. a soc. poj. na krátk. záv.	(R – B.III.6., ř.107) / (R – B.III., ř.101)
Podíl daňových záv. na krátk. závazcích	(R – B.III.7., ř.108) / (R – B.III., ř.101)
Podíl dohad. účtů pasivních na krátk. záv.	(R – B.III.10., ř.111) / (R – B.III., ř.101)

Analýza pohledávek, které má firma XY, s.r.o.

Ukazatel	Výpočet	Podíl v %
Podíl krátkodobých pohledávek na oběžných aktivech	4 966 / 6 630	74,90 %
Podíl pohl. z obch. vztahů na oběžných aktivech	4 502 / 6 630	67,90 %
Podíl krát. poskytnutých záloh na oběžných aktivech	437 / 6 630	6,59 %
Podíl dohadných účtů aktivních na oběžných aktivech	16 / 6 630	0,24 %
Podíl jiných pohledávek na oběžných aktivech	11 / 6 630	0,17 %
Podíl pohledávek z obch. vztahů na krátk. pohl.	4 502 / 4 966	90,66 %
Podíl krát. poskytnutých záloh na krátk. pohl.	437 / 4 966	8,80 %
Podíl dohadných účtů aktivních na krátk. pohl.	16 / 4 966	0,32 %
Podíl jiných pohledávek na krátkodobých pohl.	11 / 4 966	0,22 %

Pohledávky z obchodních vztahů dělí firma XY, s.r.o. na:

- tuzemské pohledávky z obchodních vztahů, jejichž částka je 1 814 228,77 Kč
- pohledávky z obchodních vztahů v cizí měně, jejichž částka je 2 267 621, 42 Kč

Firma XY, s.r.o. má celkem nesplacené pohledávky v průměru ve výši 4 081 850,19 Kč.

Krátkodobé pohledávky celkem tvoří 74,90 % na oběžných aktivech. Pohledávky z obchodních vztahů tvoří 90,66 % krátkodobých pohledávek. Velikost pohledávek z obchodních vztahů je velmi vysoká, tvoří převážnou část krátkodobých pohledávek. Odběratelé by měli splatit své dluhy dle dohody. Běžné zakázky jsou splatné do 14 dnů, pouze po dohodě a s dobrými zkušenostmi s odběrateli, je doba splatnosti u některých odběratelů prodloužena až do 30 dnů.

Analýza závazků, které má firma XY, s.r.o.

Ukazatel	Výpočet	Podíl v %
Podíl krátkodobých závazků na cizích zdrojích	1 818 / 7 860	23,13 %
Podíl závazků z obch. vztahů na cizích zdrojích	527 / 7 860	6,70 %
Podíl závazků k zam-cům na cizích zdrojích	397 / 7 860	5,05 %
Podíl záv. na zdrav. a soc. poj. na cizích zdr.	221 / 7 860	2,81 %
Podíl daňových závazků na cizích zdrojích	471 / 7 860	5,99 %
Podíl dohad. účtů pasivních na cizích zdrojích	202 / 7 860	2,57 %
Podíl závazků z obchod. vztahů na krátk. záv.	527 / 1 818	28,99 %
Podíl závazků k zaměstnancům na krátk. záv.	397 / 1 818	21,84 %
Podíl záv. na zdrav. a soc. poj. na krátk. záv.	221 / 1 818	12,16 %
Podíl daňových závazků na krátk. závazcích	471 / 1 818	25,91 %
Podíl dohad. účtů pasivních na krátk. záv.	202 / 1 818	11,11 %

Závazky z obchodních vztahů dělí firma XY, s.r.o. na:

- tuzemské závazky z obchodních vztahů, jejichž částka je 220 322,77 Kč
- závazky z obchodních vztahů v cizí měně, jejichž částka je 136 048,16 Kč

Firma XY, s.r.o. má celkem nesplacené závazky v průměru ve výši 356 370,93 Kč.

Krátkodobé závazky celkem tvoří 23,13 % na cizích zdrojích. To znamená, že ke svému financování využívá především bankovní úvěry a výpomoci, což jsou zdroje

dlouhodobé. Závazky z obchodních vztahů tvoří 28,99 % na krátkodobých závazcích.

Závěr

Vstup České republiky do Evropské unie má výrazný vliv na zvýšenou poptávku po stavebních pracích, s čímž úzce souvisí projekční činnost, kterou se společnost XY s.r.o. zabývá. Tento průmysl představuje jedno z nejvýznamnějších ekonomických odvětví v Evropě, proto se pro společnosti působících v oblasti projekční a inženýrské činnosti vytvořilo velké množství příležitostí, které se daří českým podnikatelům za daných podmínek velmi dobře využít.

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit problematiku pohledávek a závazků z pohledu dodavatelsko odběratelských vztahů a komplexně přiblížit účtování ve vybrané společnosti, která působí v oboru poskytování projektových a inženýrských služeb. V této práci jsem se zaměřila na specifické účtování pohledávek za

odběrateli, závazků vůči dodavatelům, poskytnutých a přijatých záloh, účtování směnek, kurzových rozdílů a časového rozlišení.

V oboru podnikání účetní jednotky jsou přijaté a poskytnuté zálohy běžnou praxí. Společnost při účtování o přijatých a poskytnutých zálohách vede analytickou evidenci dle místa poskytnutí služeb, která je dle mého názoru velmi užitečná.

V běžné praxi účetní jednotka preferuje úhradu na základě faktury vystavené, ale za daných konkurenčních podmínek ve velmi výjimečných případech např. pro prověřené klienty používá způsob úhrady směnkou, která je pro účetní jednotku velmi riziková z důvodu ohrožení likvidity podniku. Nezbytná opatření účetní jednotky považují za velmi pečlivě zvážené, jelikož v dnešní době lze velmi těžko odhadnout důvěryhodnost klientů.

Účetní jednotka poskytuje své služby také v zahraničí, a proto jsou některé faktury vystaveny a zaplacený v cizí měně, z tohoto důvodu je účetní jednotka nucena účtovat o kurzových rozdílech. V neposlední řadě účetní jednotka využívá časového rozlišení, které je taktéž třeba účtovat z důvodu zachycení nákladů, výnosů, příjmů a výdajů do období, kterého se týkají.

Prakticky každá firma řeší dilema s neustálým problémem platební morálky zákazníků a s tím je následně spojená problematika řešení pohledávek. I když se to na první pohled nezdá, tento problém není vůbec jednoduché vyřešit. Pouze monopolní výrobce v podmínkách tvrdé konkurence současného trhu si může dovolit neprodávat zboží a služby s odloženou splatností. Podniky, které podnikají v podmínkách téměř dokonalé konkurence, musí hledat způsoby, jak získat přízeň odběratelů. A tak firmy řeší možnost, zda raději ztratit zákazníka či riskovat možnost, že odebrané zboží nebo poskytnuté služby nebudou již nikdy zaplacený.

Dnes už má každý věřitel možnost si vybrat z několika následujících standardních způsobů vymáhání pohledávek jako je např. řešení za pomoci vlastního oddělení pohledávek, právní kanceláře, soudy, exekutoři, agentury na vymáhání pohledávek, odprodej pohledávek, konkursní vyrovnání a v neposlední řadě také policie.

Účetní jednotka se v první fázi snaží vymáhat pohledávky vlastními silami jako je např. telefonické vymáhání či posílání dopisů apod. V případě, že tento způsob není účinný vyřešit problém, pak v další fázi účetní jednotka vymáhá pohledávky soudní cestou. Tento způsob řešení považuji za velmi neefektivní, jelikož jde o velmi zdoluhavé soudní řízení, které má nemalé soudní poplatky až nakonec může dojít k situaci, kdy se finanční situace účetní jednotky zhorší. Proto bych navrhovala účetní jednotce řešit tento problém začleněním rozhodčích doložek do obchodních smluv. Rozhodčí řízení je mimosoudní způsob řešení majetkových sporů a délka řešení sporu je nepochybně kratší. Další možností je svěřit vše rychle a efektivně pracující specializované firmě, která vybere nejefektivnější způsob realizace pro každou pohledávku.

Účetní jednotka pro případy vedení účetnictví vede velmi podrobnou analytickou evidenci, kterou by podle mého názoru měli pro přehlednost a lepší využitelnost zjednodušit. Účetní jednotka k účtování uvedených účetních případů nepoužívá nějak zvláštní odlišnosti od obecných předpisů pro účtování. Při provedení analýzy vedení účetnictví účetní jednotkou jsem došla k závěru, že postupy účtování jsou v souladu s požadavky kladenými na vedení účetnictví.

Summary

Entrance of the Czech Republic to the European union has expressive influence on increased demand for the building works, this is closely connected with designing activity that the company XY Ltd is dealing with. This is a huge advantage for the companies in the Czech Republic that are acting in this industry, because many new opportunities were created within the frame of the European union, and the Czech businessmen can obviously take advantage of that.

The target of the bachelor's work is to refer to the specific issue of the relationship between suppliers and consumers in context with the bookkeeping operations that company XY Ltd do for the purpose of the lead accounting. Another

target of this work is to analyse active debts and liabilities on the basis of the given information, to resolve bookkeeping operations and to suggest methods of the debt collection that form the biggest problem that the company XY Ltd is currently facing to.

Key words: accounting, suppliers, consumers, active debts, liabilities, debt collection

Přehled použité literatury

Knižní publikace:

1. Ryneš, P.: Podvojný účetnictví a účetní závěrka. ANAG, Praha 2006, ISBN 80-7263-313-9
2. Rubáková, V.: Účetnictví pro začátečníky. GRADA, 2008, ISBN 978-80-247-2442-3
3. Štohl, P., Klička, V.: Maturitní okruhy z účetnictví, Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2005
4. Štohl, P.: Učebnice účetnictví pro střední školy a veřejnost. 2.díl, Tiskárny Havlíčkův Brod, Znojmo 2007
5. Fišerová, F.: Abeceda účetnictví pro podnikatele. ANAG spol. s r.o., Jihlava 2007, ISBN 978-80-7263-389-0

6. Mrkosová, J.: Účetnictví 2007. Computer Press a.s., Brno, ISBN 978-80-251-1513-8
7. Zákon číslo 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon číslo 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Internet:

9. www.wikipedia.org
10. www.etext.czu.cz
11. www.business.center.cz

Přílohy

1. Faktura vydaná za poskytnuté služby
2. Faktura přijatá za přijaté služby

